

ganska kry samt tycktes icke hafva någon men af blessyren. Redan de första dagarne åt han björkknopp då man räckte honom en qvist. Orren är sedan flere veckor till baka i min ego och är nästan mer än tillbörligt rask, i ty han, då man nalkas hans bur, ofta nog rusar ut genom den nästan alltid öppna dörren samt »blåser till anfall» och hugger i ens ben. Då han får sigte på någon af mina gamla bulvaner, känner hans raseri inga gränser. Om morgnarne spelar han högljudt och är för öfrigt ett särdeles treffligt sällskap samt kostlig att se, då han under yster lek springer i zigzag på golfvet, kastande hufvudet åt sidorna. Fogeln är af fjorårets kull.

Vid spårsnöjagt i medio af november förlidet år sträckte en hare rakt fram mellan 5—6 verst (mer än en half svensk mil) öfver sjöar och kalmarker. Som det bar på hemleden följde jag spåret och framkom slutligen till en utgård, der jösse passerat tätt förbi, samt sedan, då hunden tappat, börjat gå rundt omkring på ett litet gårde, tills han slutligen af trötthet dignade ned i en fåra, der han af mig fick sin bane. Det egna i saken är att djuret, som visade en så ihärdig vandringslust, var en helt liten, grå unghare om 3 skålpunds vikt. Haren hade antagligen blifvit villad i sin hemtrakt och visste sedan icke hvart det bar.

Till sluts en liten bit utur jägarlifvet, påminnande om huru händelserna understundom friskt omvexla i skogen. Vid harjagt på en holme i Pyttisskären gick haren efter ett vackert dref under sten: en liten hynda af en hares storlek kröp efter och kom så långt inunder, att hon, oaktadt de största ansträngningar, hvarken slapp fram eller tillbaka; dyster i hogen beslöt egaren att genom ett litet hål mellan stenarne försöka skjuta henne, sedan allt blifvit gjordt från vår sida för hennes befrielse. Dock — just i det afgörande ögonblicket kom lilla Flinta lös från sitt hemska fängelse. Jagten började å nyo och knapt en half timme efteråt hördes hennes gälla dref, hvilket öfvergick till ståndskall. Föremålet härför var en ung lo, som nedsköts från toppen af en 60 fot hög gran.

I april 1877.

n—r—s.

Hellefors' jagtförening.

Med nöje införa vi nedanstående redogörelse för de åtgärder som vidtagits till införande af bättre ordning vid jagten

å Hellefors bruks stora marker i Örebro län. Det är ett föredöme som manar till efterföljd.

Red.

Då jag i november 1873 tillträdde min plats som skogsförvaltare, var ännu den gamla, fria jagsseden i sitt flor. Redan under de första månaderna af min tjenstgöring rönne jag deraf, till och med vid skogsgörömlen, många obehag. Både denna omständighet och ännu mer min pligt att öfvervaka jagstads-gangs helgd jemte min önskan att en gång kunna lemna i godt skick allt som varit mig anförtrödt, förmädde mig att söka bryta gammal jagtosed och att bringa äfven det mera öfvensärliga i stadgad ordning. Men det var icke skäl att gå bröst-ganges till väga, och för att icke med ens göra hela här var-ande Finnmarks befolkning till tjufskytta, och då jagten alls icke för tillfället ansågs säson någon sak af vigt för det bolag i hvars tjenst jag stod, måste jagträtt tills vidare med-gifvas af mängden som ej förtenade detta förtroende. — Emellertid, om det är sanning att vrid är penningar, så tror jag att kropparbetaren och mängden öfver honom i samhälls-ställning icke har råd att vara jägare. Visserligen har just jagtens upptriskande behag för länge sedan lärt mig att omemi-skan lefver icke allenast af bröd, men det är icke allt som duger för alla, och min erfarenhet har lika tydligt ådaglagt det orätta och förderliga i att genom slapphet uppmuntra fattigt folks jagt, som vanligen från angelägnare göröml tager så mycken tid, hog och kraft.

För att åtminstone så småningom vinna mitt mål, in-lemnade jag till Bolagets Styresman följande förslag:

»På en egendom af så betydande ytvidd som Hellefors-verkens (omkring 100,000 tunnland) är jagten, ur många syn-punkter betraktad, icke af någon obetydlig vigt, helst en god jagtvård kan införas utan särskilda omkostnader. Det kan icke vara med god ordning öfverensstämmande att marken i något afseende betraktas som en allmänning, der en hvar, till och med främmande jernvägsarbetare och dylike, håller sig hundar och under förebrändan af jagt utöfvar hvarjehanda ofog. Skulle så väl jagstadsjan som den för bruket gällande skogsordningen länge få opåtalad öfverträdas, så slappas be-tänkligt begreppen om lydnad och om hvad som är rätt; be-folkningen utsättes om än i ringare grad för samma demoral-isation, som är så utmärkande för smugglarstrikten.»

»De Heste utom yrket stående betrakta jagten som en obetydlig och en bisak, men att den icke får försummas, bevisas bland annat af sådana fall, som då skogsvaktare blifvit skjutne af krypskyttar eller då skogseldar blifvit anlagda af förvildade gilltrare och arbetare, som upptrusa af hämbegär vid den ringaste för dem olägliga förvaltningssätgård. För öfrigt i betraktande deraf:

att skogseldar så ofta uppkomma genom oförståndigt bruk af gevär;

att torparne försumma sina hemman och sina kolningar genom att jaga och gillra;

att nattvakter, smedarbetare, grufarbetare och drängar sofva bort lika mycken tid efteråt, som de försummat under sjelfva jagten, eller ock uträtta ett dåligt arbete;

att desse jägare med prat, kortspel och bråvvin i kojorna uppehålla dem som äro sysselsatta med kolningarna och hindra dem att se efter sina mlor;

att en hel mängd hundar springa lösa och förstöra mycket vildt, som således kommer ingen till nytta;

att grannbruket icke få ha sina egor i fred, då deras underhåvande hålla sina hundar hos våra torpare och sedan tjufjaga vid lägligt tillfälle;

att det vilda ofast förtäres af skyttarne sjelfve, så att ingen mer än de har nytta af denna egendomens produkt;

att, om vildbrädet här fredas och förökar sig, skogsvakt-arne — fastän de ofast ha föga tid till jagt — lättare skulle kunna göra några skotte för herrgårdens räkning — får jag odmjukast anhålla om tillstånd att bilda en jagt-förening och derför få följande stadgar fastställda:

1:o. Föreningens ändamål är att genom god jagtvård och andra lämpliga medel föröka tillgången på matnyttigt vildt, så att jagten frandlees må gifva högre afkastning;

2:o. Till medlem upptages endast den, som förbinder sig att ifrigt verka för ofvan nämnda mål och att noga följa jagt-stadgans bud samt alla de föreskrifter, som i öfrigt kunna gifvas för föreningen;

3:o. Jagträtt till matnyttigt vildt medför ovilkorlig skyld-ighet att bidraga till rofjurenns utöddande, och har hvarje medlem att årligen till skogsförvaltaren inbetala en afgift af minst 10 kronor. Den kassa som härigenom uppkommer ut-delas vid årets slut som skottpenningar och dylikt;

4:o. Medlem vare skyldig att tillse, det inom den trakt, hvarpå han vanligen jagar, icke några gilltrare eller tjufskytta få driva sitt ofog, och att genast för skogsförvaltaren eller närmaste skogsvaktare anmäla de uppträckter, som här vid lag göras;

5:o. Jagt efter elg får icke utan Disponentens särskilda medgifvande företagas;

6:o. Tillståndsbetis för jagträtt gäller endast för den uppgifven person;

7:o. Skogsvaktarne, som hafva jagtvården sig särskildt uppdragen, äro befriade från all afgift. Af dem fäldt vildbrädet inlöses af förvaltningen enligt bestämd taxa.

Under de tre år föreningen nu egt bestånd har framvisats följande antal faldade roffjur och roffoglar:

År.	Rif. (Sömmar) Mård.	Dufvök.	Spartihök.	Ornvräk.	Bivräk.	Porrhäk.	Dvärfhäk.	Utgifna skottpenningar:		Anteckningar.
								Kr.	ö.	
1874	10	8	27	19	5	—	—	120	—	Räfa 3 kr.; dufv. 4 3 kr.; sparth. 4 1 kr.
1875	31	—	14	44	22	6	9	1	240	» 4 » » 3 » » 1 »
1876	12	—	16	48	50	—	—	—	220	» 5 » » 5 » » 2 »
Sma	54	8	38	119	91	11	9	1	580	—
										Vräk 4 50 öre eller 1 kr. alla 3 åren.

Landstinget betalar dessutom skottpenningar för rif och dufvök. Sista året utbetalade jag premier endast till föreningsmedlemmar, ty det befans att utanför stående jägare togo roffjursjagt till förevändning för annat skytte. Dock får en hvar betaldt för dufvök, som dödas vid gård, samt för andra djur och foglar, som dödas vid idet eller boet i närvaro af tillkallad föreningsledamot. Mindre premier utdelas för ägg och små ungar.

Dufvöken gör betydlig skada på fjäderfogeln, och sparthöken plockar bort allt hvad jeppe heter. Den lilla hökens alltid i »jerpensår» belägna bo är höstetid ofta rågad med ben och klor efter trast- och jerp-ungar! Ornvräken, åtminstone den gamla fogeln, tager här i storskogen mycket ofta hönor och ungar af fjäder, orre, jeppe och and, samt äfven harungar*). De öfriga här ofvan uppräknade roffoglar ha kommit med i misshugg, liksom en enda (katt-) uggle. När kassan ej räcker till, göras frivilliga sammanskott för att fylla behovet.

Att föreningen gjort nytta är obestridligt, om än icke alla förhoppningar om god tillgång på vildt kunnat förverkligas; detta är beroende af flere för hela landet eller åtminstone för de flesta skogar i provinsen gemensamma orsaker. Det är nu en hederssak att vara med i jagtföreningen och dess medlemmar uppföra sig mycket bra. Alla medlemmar hafva hund. Att tjufskytte idkas, vet jag mycket väl och begär ej ens att allting ännu skall vara fullkomligt. Gillrandet har deremot nu nästan alldeles upphört, sedan de förra afstämningar af bytet ej längre uppmuntra dertill. All jagt och djurfångst har lönat sig mycket dilligt här uppe i flere år, och det är inte utan att denna omständighet underlättat in-

*) Vi bedja Tidskriftens läsare lägga märke till dessa uppgifter. Sparthöken efterhålls alltför llet, ehuru han för alle hvad småfogel heter är en verklig mordengel och dertill är fruktansvärd i jerpmarker, med mera. Hvard ornvräken vädskomer, föreligger här ytterligare ett inlyg som är talande nog för en hvar, den der ej afstuligt gör sig döf.

Red.

förändret af en bättre jagtvård. Äfven på andra sidan vår rågång, i Dalane, der gillrande är enligt lag tillåtet, lär utbytet för närvarande vara mycket klemt. Emellertid är isen bruten, och om man med allvar får fortgå på den beträdda vägen, krönsas nog våra bomöndanden i sinom tid af framgång. Sannolikt blir här framdeles godt tillfälle att insamla noggranna uppgifter om årliga afkastningen af matnyttigt vildt från viss bestånd areal.

Föreningen har den äran att, bland andra sina beskyddare, som hedersledamot få räkna Herr greve E. Lewenhaupt på Gäddeholm.

Hellefors i april 1877.

Adr. Götzel.

Notiser.

För hundtämmer. Under denna öfverskrift har en känd författare, Dr Quistorp, i Stralsunds tidning offentliggjort följande:

Handen, som i många afseenden är människan nyttig och oundgänglig, kan äfven genom en annan sjukdom än Rabies medföra fara för människans helsa, nämligen genom att till henne öfverföra de så kallade blås-parasiterna (Echinococcus). Hvarje hund, som i sin tarmkanal hyser bandmaskar, ofta till ganska stort antal, är i stånd att till människan öfverföra dessa, hvilka under ogynnsamma omständigheter kunna välla en dödlig sjukdom. Det behöfs ej mer än att man med handen berör en sådan hunds gap och att handen sedan utan aförkning föres till munnen; lika så om man fattar ett föremål som hunden haft i gapet och sedan förer denne till munnen; båda dessa fall kunna hos människan föranleda uppkomsten af echinococcusvulster. Än värre är, om man låter hunden slicka sig i ansigtet, såsom barn och äfven vuxna människor ej sällan göra. Sjukdomsfall blott och bart af denna artledning ha på sista tiden så ofta förekommit, att man icke nog allvarsam och kraftigt kan varna för denna fara som endast härrör från hunder, hvilka hysa de parasitdjur som uppräda i form af echinococcus. Några sådana fall må här omnämnas. Under det Dr Bardeleben var intendent för den kirurgiska kliniken i Greifswald, iaktogs inom kort tid fem sådana sjukdomsfall, allesamt hos unga personer som mycket lekt med hunder. Under sista hösten vardt en bandmaskare, för en stor hundvän, lyckligen behandlad för en betydande svulst som flere år halt sitt säte å ena läret. Den förut mindre ansenliga svulsten hade utan framgång blifvit behandlad med